

DE RONDE DOORGROND

TOESPRAAK PROVINCIERAAD

11/10/2022

TOESPRAAK PROVINCIERAAD 11/10/2022

DE RONDE DOORGROND

Inleiding.....	2
I.1. Ronde van Vlaams-Brabant	2
I.2. Belang van lokale besturen	3
Voornaamste uitdagingen van de lokale besturen	5
II.1. Bestuurskracht	5
II.1.1. Verhoogde werklust en regellast	5
II.1.2. Personeelsproblematiek	8
II.1.3. Schaalvergroting	9
II.2. Crisisbeheer.....	12
II.2.1. Corona.....	12
II.2.2. Oekraïne-crisis	13
II.2.3. Waterbeheer	15
II.3. Mobiliteit & Ruimtelijke ordening	18
II.3.1. Sluipverkeer & Verkeersveiligheid	18
II.3.2. Fietspaden	19
II.3.3. Opvangen groei vs. bewaren open ruimte	21
II.4. Specifieke uitdagingen in de Vlaamse Rand	24
II.4.1. Taalkennis en gemeenschapsvorming.....	24
II.4.2. Zorgaanbod	25
II.4.3. Relaties met Brussel.....	26
Hoe lokale besturen verder versterken?.....	28

INLEIDING

Het jaar is weer voorbijgevlogen. Het lijkt nog niet lang geleden dat ik hier in oktober 2021 stond. Toen nog blij als een kind dat we hier opnieuw fysiek mochten samen zijn en we de sfeer konden voelen. Na anderhalf jaar coronamaatregelen en zeer schaarse rechtstreekse persoonlijk contacten, was dat toen een opluchting. Gelukkig is de coronacrisis al een tijdje meer onder controle. Vandaag de dag lijken de situatie en de maatregelen van toen alweer ver weg; een beetje zoals een nare surrealistische droom. Toch moeten we beseffen dat het coronavirus nog niet helemaal verdwenen is. Er blijft nog steeds een substantieel risico bestaan op een opflakking en wellicht alweer een nieuwe variant die onze maatschappij en ons leven opnieuw zwaar zou kunnen hypothekeren.

I.1. RONDE VAN VLAAMS-BRABANT

Ondertussen loste ik mijn belofte in die ik een jaar geleden maakte. Ik bezocht alle 65 steden en gemeenten die onze provincie rijk is. Het eerste bezoek was op 12 oktober van vorig jaar in Leuven en op 30 september bezocht ik de laatste gemeente, namelijk Ternat.

Als nog altijd relatief nieuwe gouverneur vond ik het belangrijk om Vlaams-Brabant beter te leren kennen en persoonlijk kennis te maken met de colleges en administraties van al onze lokale besturen. Tijdens die bezoeken van telkens een halve dag leerden ze mezelf en mijn dienstverlening kennen en vernam ik waar hun prioriteiten en uitdagingen lagen. We namen telkens ook de gelegenheid te baat om een aantal concrete moeilijke dossiers te bespreken. Waarna ik samen met mijn kabinet opvolgingsacties inplande om knopen te ontwarren of knelpunten te deblokken.

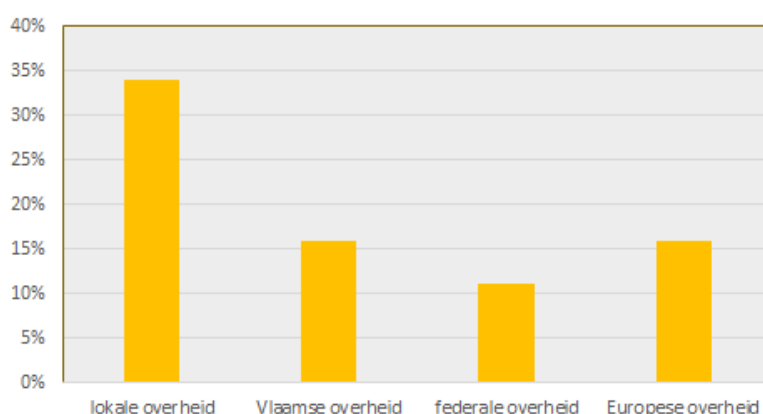
Die ronde van Vlaams-Brabant was een complexe logistieke operatie en een serieuze tijdsinvestering, maar het was zeker de moeite waard. Ik ben ervan overtuigd, en heb ook ervaren, dat deze bezoeken de samenwerking vergemakkelijken en dat de hoge drempel, die vaak gepaard lijkt te gaan met de titel van “gouverneur”, een heel stuk verlaagd is. Daarnaast was het voor mezelf een enorm leerrijke trip, en bovendien een heel aangename ervaring, niet in het minst omdat de gastvrijheid en

hartelijkheid werkelijk enorm waren. Bovendien heb ik ook de ongelofelijke culinaire geneugten van onze provincie ten overvloede mogen ondervinden.

Vandaag wil ik van de gelegenheid gebruik maken om de voornaamste algemene bevindingen van deze ronde van Vlaams-Brabant met deze provincieraad te delen en de grootste gemeenschappelijke uitdagingen van onze lokale besturen even met jullie te overlopen.

1.2. BELANG VAN LOKALE BESTUREN

Maar vooraleer hieraan te beginnen, wil ik in deze inleiding nog eens benadrukken dat die 65 bezoeken me gestrekt hebben in de opvatting dat de lokale besturen de echte hoekstenen vormen van ons bestuurlijk landschap. Zij bevinden zich in ons land aan het eind van de beleidsmatige ketting en worden daar op de meest rechtstreekse manier geconfronteerd met de problemen van maatschappij en burgers. Zij moeten er vaak voor zorgen dat beleid en maatregelen, die op hoger niveau worden uitgevaardigd, op het terrein worden uitgerold of vertaald worden naar burgers, verenigingen of bedrijven. Het zijn de lokale besturen die het dichtst bij de bevolking staan en het meest hun vertrouwen genieten. Dit blijkt heel duidelijk uit de onderstaande grafiek van de gemeente- /en stadsmonitor¹.

Figuur 1: Vertrouwen in overheden volgens gemeente- en stadsmonitor

¹Gemeente- en stadsmonitor. Geraadpleegd via: https://gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be/indicatoren/field_thema_target_id=2298&field_type_value=All&name=

Het zijn dan ook de lokale besturen die echt op maat van hun gemeente of stad beleidskeuzes maken. Zo zorgen ze ervoor dat het aangenaam is om te leven in onze steden en gemeente. 35% van de publieke investeringen worden gedaan door de lokale besturen². Dit maakt hun een belangrijke draaischijf voor de economie en dat wordt ook zo ervaren door de burgers.

²VVSG. 2022. Geraadpleegd via: <https://www.vvsg.be/nieuws/burgemeesters-waarschuwen-we-gaan-financieel-kopje-onder>

VOORNAAMSTE UITDAGINGEN VAN DE LOKALE BESTUREN

II.1. BESTUURSKRACHT

II.1.1. VERHOOGDE WERKLAST EN REGELLAST

De grootste algemene uitdaging die zowel kleine als grote lokale besturen moeten trotseren is de sterke verhoging van verantwoordelijkheden en opdrachten die aan steden en gemeenten worden toegewezen. Dit is grotendeels een gevolg van een overheveling van taken en bevoegdheden vanuit de hogere beleidsniveaus (en vooral dan vanuit Vlaanderen). Bovendien verwachten burgers steeds meer van een overheid in een steeds complexer wordende maatschappij.

In het licht van lokale autonomie en het subsidiariteitsbeginsel, dat beleid zo dicht mogelijk bij de burger wil brengen, is dit op zichzelf een positieve trend. Maar er zitten heel wat adders onder het gras:

- Veruit de meest gehoorde klacht is dat de overheveling van taken en bevoegdheden vanuit hogere beleidsniveaus, amper gepaard gaat met de volledige overheveling van mensen en financiële middelen. Deze zijn wel nodig om die taken op een adequate manier uit te voeren. Hierdoor wordt de bestuurskracht van de lokale besturen kleiner. Ze hebben namelijk minder middelen voor een groter takenpakket. Vooral voor kleinere gemeenten kan dit leiden tot een situatie waarin ze hun handen vol hebben met het uitvoeren van opgelegde taken en amper nog ruimte hebben om eigen, lokaal beleid te voeren.
- Daarnaast bestaat er in onze ingewikkelde staatsstructuur vaak overlap of onduidelijkheid over de bevoegdheden van de verschillende bestuursniveaus. Dit vergt niet alleen onnodig veel energie en tijd, maar creëert vooral problemen voor de lokale besturen die onderaan de beleidsketting rechtstreeks geconfronteerd worden met de praktische problemen die dit oplevert op het terrein. Of dit zorgt ervoor dat er verschillende bestuursniveaus nodig zijn om zaken te realiseren (bv.: voor fusies van faciliteiten- en taalgrensgemeenten heeft men zowel de federale als Vlaamse wetgever nodig // politiezones willen fusioneren in het kader en volgens de grenzen van de regiovorming, maar kunnen dit niet omdat de federale

wetgeving dit verbiedt // de integratie van gemeenten en OCMW's wordt algemeen als positief ervaren, maar men moet met veel kunst- en vliegwerk toch twee rechtspersonen in stand houden, omdat de federale wetgeving niet toelaat de integratie helemaal af te ronden).

- Daarnaast zijn de beleidsstrategieën van die verschillende bestuursniveaus soms niet in lijn met elkaar, wat soms perverse effecten genereert, zoals:
 - De km-heffing op vrachtwagens zorgt dat dorpskernen geconfronteerd worden met sluipverkeer van zwaar vervoer omdat vrachtwagens autostrades vermijden;
 - Lokaal bestuur wil vrachtvervoer weren uit de dorpskernen. Terwijl het vrachtwagenbedrijf toch een uitzondering verkrijgt vanuit het Agentschap Wegen en Verkeer om via de gewestweg in de dorpskern te rijden.
- Tenslotte legt vooral de Vlaamse overheid veel regelgevende kaders en procedures op aan de lokale besturen, wat heel wat onvrede opwekt. Lokale besturen ervaren een overdreven “regeldruk” omdat de kaders soms complex en stringent zijn (bv.: het fietsvademeccum) of zelfs in de praktijk moeilijk uitvoerbaar of nagenoeg onbetaalbaar zijn (bv.: archeologiewerken, bouwshift en de regelgeving rond permanent wonen op campings & weekendverblijven).

Daarom is er nood aan vereenvoudiging van regels en kaders op maat van lokale besturen en dit met zo weinig mogelijk bureaucratie en werklust (bv.: het uitwerken van een archeologienota in het kader van het aanvragen van een omgevingsvergunning legt veel werk bij lokale besturen).

Naast de kritiek op de houding en aanpak van hogere overheden, vinden we bij veel lokale besturen toch ook de roep naar diezelfde hogere overheden om meer vraaggestuurd, ondersteunend en op maat van lokale besturen te werken. Vooral kleinere gemeenten vinden de afstand met het federale en Vlaamse bestuursniveau vaak te groot. Zij kijken dan naar de provincie en de diensten van de gouverneur voor bijkomende ondersteuning.

Heel concreet hoorden we de volgende vragen:

- Het delen van kennis vanuit die hogere overheden via bijvoorbeeld de uitwerking van een vademecum “wat is een goede verkaveling?”, de organisatie van provinciale atria, de organisatie van opleidingen (bv.: voor noodplanambtenaren) en infomomenten of kennisnetwerken (bv.: voor het aanpakken van de PFAS-vervuiling op brandweerterreinen);
- De vraag aan de provincie naar meer pre-advies rond omgevingsvergunningen en ondersteuning in het kader van grotere omgevingsvergunningendossiers;
- De uitvoering van fietssnelwegen en fietsroutes over meerdere gemeenten heen coördineren;
- Het uitwerken van een oplossing voor het probleem van te weinig snelwegparkings (overlast en zwerfvuil);
- De ondersteuning voor GAS5;
- Het uitwerken van een kader om verkommering van vierkantshoeves tegen te gaan of het voorzien van mogelijkheden voor het inplanten van windturbines (cf. zoals gebeurd is voor wat betreft het uitwerken van een kader voor kleinschalig wonen op campings);
- Het voorzien van ondersteuning met het oog op het behalen van de klimaatdoelstellingen;
- Het zoeken van een oplossing met betrekking tot de monopolies wat betreft ICT-software;
- Burenbemiddeling / noodplanning / criminaliteitspreventie /...

II.1.2. PERSONEELSPROBLEMATIEK

Een ander element dat bepalend is voor de bestuurskracht van een lokaal bestuur is de aanwezigheid van voldoende en gekwalificeerd personeel. Zij zijn namelijk diegenen die de capaciteit vormen om de steeds toenemende en complexere taken uit te voeren.

En hier wil ik wel mijn bezorgdheid over uiten. Bijna op elk bezoek tijdens mijn ronde van Vlaams-Brabant werd de moeilijke zoektocht naar geschikt personeel aangekaart. Het is geen geheim dat heel wat gemeenten hun openstaande vacatures moeilijk ingevuld krijgen. Er is momenteel een krapte op de arbeidsmarkt voor heel wat functies, zeker voor de zogenaamde knelpuntfuncties zoals profielen in de zorgsector, maatschappelijk werkers, ingenieurs, enzovoort. Het is alarmerend dat dit zowel bij de grote als kleine lokale besturen zo prominent aanwezig is. Hoewel ik hier moet vermelden dat het probleem groter is naargelang de gemeente kleiner is.

Tijdens de gesprekken met de schepencolleges kwam een belangrijke tendens naar boven waar we de nodige aandacht aan zullen moeten besteden. De overheveling van opdrachten uit Vlaanderen heeft niet enkel een impact op het aantal personeelsleden dat men nodig heeft. Meer autonomie voor de lokale besturen vereist ook nieuwe en meer gespecialiseerde expertise. Voor medewerkers van lokalen besturen betekent dit extra opleidingen en vormingen om steeds up-to-date te zijn. Om nieuwe personeelsleden aan te trekken kunnen deze hogere eisen een drempel vormen. Voor de kleinere besturen is het probleem nog urgenter, aangezien zij vaak draaien op “eenmansdiensten”. Het is een enorme uitdaging om bijscholingen te volgen terwijl je een volledige dienst draaiende moet houden. Bovendien zijn de gevolgen dramatisch als zo’n persoon tijdelijk uitvalt, aangezien er vaak geen back-up voorhanden is.

Het hoeft dan ook geen betoog dat de dienstverlening van de lokale besturen hieronder leidt en dat de werkdruk merkbaar verhoogt voor de aanwezige ambtenaren. Sommige besturen geven aan dat hun basisdienstverlening hierdoor in het gedrang komt. Zo slagen sommigen er bijvoorbeeld niet meer in om tijdig omgevingsvergunningen af te leveren. Deze worden dan automatisch geweigerd en

wordt een beroepsprocedure bij het provinciaal bestuur een vanzelfsprekende volgende stap.

Gelukkig is deze personeelsproblematiek gekend bij de hogere overheden en wordt er werk gemaakt van verschillende oplossingen:

- Het regiodecreet wordt aangepast om o.m. de pooling van wervingsreserves mogelijk te maken;
- Er wordt gekeken naar de mogelijkheden om arbeidsvoorwaarden aantrekkelijker te maken. Sommige zijn nu al toepasbaar, zoals bv. de fietsleasing;
- Er komt een rechtspositieregeling met meer vrijheidsgraden voor de lokale besturen om zo concurrentieel te staan tegenover de private markt. Veel lokale besturen zien immers hun werknemers vertrekken richting consultancybedrijven en moeten deze dan via een dienstverleningscontract terug in dienst nemen om personeelstekorten op te vangen.

Bij dit laatste aspect wil ik een kanttekening maken. Schepencolleges en algemeen directeurs vrezen dat deze vrijheidsgraden een “war for talent” zullen ontketenen tussen de lokale besturen onderling. Ik wil hier dan ook voor waarschuwen. Door tegen elkaar op te bieden, bestaat het risico dat ze er uiteindelijk allemaal minder goed voorstaan en dat er interne spanningen ontstaan.

II.1.3. SCHAALVERGROTING

Ondanks het feit dat vele kleinere gemeenten nog steeds goed functioneren of dat hun inwoners minder hoge eisen stellen aan het lokaal bestuur, zien we toch een rechtstreeks verband tussen het onder druk komen te staan van de lokale bestuurskracht (zoals bovenstaand vermeld) en de grootte van een gemeente.

Omdat fusies tot een aantal jaren geleden onbespreekbaar waren, zochten de lokale besturen in steeds toenemende mate hun toevlucht tot bovenlokale samenwerking. De redenering was dat samenwerken met andere lokale besturen zou toelaten om meer te doen met dezelfde middelen, de voordelen van schaalvergroting te ervaren, en niet telkens het warme water te moeten uitvinden. Terzelfdertijd - zo luidde de redenering - behield men als lokaal bestuur zijn autonomie en eigenheid.

Desalniettemin lijkt die steeds toenemende bovenlokale samenwerking tegen zijn limieten aan te lopen en zelfs contraproductief te worden. Zo'n samenwerkingen zijn kwaliteitsvol wanneer alle gemeenten goed vertegenwoordigd worden, de overlegmomenten voorbereid zijn en er telkens wordt teruggekoppeld naar de lokale administraties. Pas dan kunnen er ook effectief beslissingen worden genomen die in uitvoering kunnen gaan. Een belangrijke pijler hierin is ook de ondersteuning van de beleidsmensen die deelnemen aan deze bovenlokale overlegmomenten. Wanneer dit alles niet meer lukt, worden er boven de hoofden van de lokale besturen steeds meer beslissingen genomen die ze eigenlijk niet wensen, maar wel een enorme impact hebben op hun eigen werking en op hun bevolking. Hierdoor zorgt de bovenlokale samenwerking steeds meer voor een uitholling van de bestuurskracht van de lokale besturen. In andere gevallen wordt er net niets beslist en hebben zowel lokale politici als personeelsleden het gevoel dat ze op zo'n vergaderingen hun kostbare tijd verliezen, terwijl ze die net broodnodig hebben in hun eigen lokaal bestuur om de steeds stijgende werklust aan te kunnen.

Tenslotte wordt zo'n bovenlokale samenwerking vaak uitgevoerd door intercommunales. Hier is de afgevaardigde van het lokaal bestuur in de raad van bestuur niet altijd voldoende op de hoogte en wordt er nog vaker onvoldoende teruggekoppeld. Illustraties van een mank lopend bovenlokaal samenwerkingsverhaal zijn de hulpverleningszones, maar evenzeer de vervoerregio's of een aantal intercommunales.

De regiovorming, die de Vlaamse Regering enige tijd geleden lanceerde, had de ambitie om een antwoord te bieden op de bovengenoemde mankementen van bovenlokale samenwerking. Maar alhoewel de eerste reacties op dit nieuwe concept in Vlaams-Brabant overwegend positief waren, moeten we tot op de dag van vandaag jammer genoeg vaststellen dat het regiovormingsverhaal stopt bij de afbakening van de referentieregio's (wellicht formeel goedgekeurd bij decreet tegen eind van dit jaar). Ondertussen werd er niets meer gezegd, laat staan geregeld, over hoe die regiowerking dan exact zou moeten functioneren, en werden er geen middelen of capaciteit voorzien om de werking ervan te ondersteunen.

Bij het burgemeestersoverleg van Halle-Vilvoorde, het Toekomstforum, heeft men zelf het interessante initiatief genomen om tot een daadkrachtig overlegorgaan met

de nodige ondersteunende capaciteit te komen. Ook in regio Oost-Brabant denkt men na over hoe men de regiowerking zelf kan versterken vanuit de lokale besturen. Het is mijn overtuiging dat ook de sterke administratie en uitgebreide expertise die aanwezig zijn op provinciaal niveau belangrijke ondersteunende rollen kunnen spelen in deze ontwikkeling. Dit op voorwaarde dat men zich meer ten dienste stelt en inschakelt in de doelstellingen en ambities van die lokale besturen en hun regiowerking.

Een andere manier om meer bestuurskracht te bekomen door schaalvergroting is nog complexer, en ligt - op zijn zachtst uitgedrukt - nog iets gevoeliger. In plaats van samenwerken hebben we het dan over samensmelten, wat een ander woord is voor fusies. Een belangrijke bevinding van mijn ronde van Vlaams-Brabant is dat het fusieverhaal veel meer leeft en echt hoger op de agenda staat dan enkele jaren geleden. In bijna alle gemeenten denkt men er minstens over na en een aantal gemeenten beslisten om een bestuurskrachtmeting uit te laten voeren. Deze kan de mogelijke voordelen of zelfs de noodzaak voor een fusie op een objectieve manier vaststellen. Tot slot zijn er toch ook al een aantal lokale besturen die gesprekken hebben aangeknoopt met naburige gemeenten (al dan niet formeel) om de mogelijkheid van een fusie voorzichtig af te tasten.

Persoonlijk geloof ik zeker in de schaalvoordelen van fusies, maar het is ook belangrijk om mechanismes in te bouwen die de eigenheid van een gemeente en de nabijheid van politiek en administratie tot de burger bewaren. Bovendien is niet elke fusie een 100% win-win verhaal.

Figuur 2: afbakening referentieregio³

³ ABB, geraadpleegd via: <https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/strategische-projecten/regiovorming>

II.2. CRISISBEHEER

Het voorbije jaar, en eigenlijk al de laatste twee jaar, zijn we van de ene crisis in de andere gerold. Net op het moment dat het coronavirus een beetje werd teruggedrongen en we min of meer hoopten op een terugkeer naar een normalere maatschappij, werden heel wat gemeenten in de zomer van 2021 geconfronteerd met wateroverlast. De zomer van dit jaar was er een ongekende droogte. Daarbovenop kregen we er dit voorjaar met de oorlog in Oekraïne meteen een volgende uitdaging bij. Eén die naast de opvang van vluchtelingen mede heeft geleid tot een enorme energiecrisis met bijbehorende hyperinflatie. Die opeenstapeling van crisissen heeft onmiskenbaar een enorme druk gelegd op de reguliere werking van de lokale besturen. Normaal gezien is noodplanning een preventief gegeven, waarbij men mogelijke risico's identificeert, plannen en procedures opstelt, allerhande betrokken actoren hierover informeert en oefeningen organiseert. Dit allemaal om voorbereid te zijn in geval er zich ooit een calamiteit zou voordoen. De laatste twee jaar is noodplanning jammer genoeg geëvolueerd naar permanent crisisbeheer waarbij zowat alle beleidsdomeinen werden geïmpacteerd. Vooral de lokale besturen en hun personeel werden hierdoor getroffen, als schakel van de beleidsketting dicht bij de bevolking. Zij worden namelijk op de meest rechtstreekse manier geconfronteerd met de problemen van burgers en verenigingen.

II.2.1. CORONA

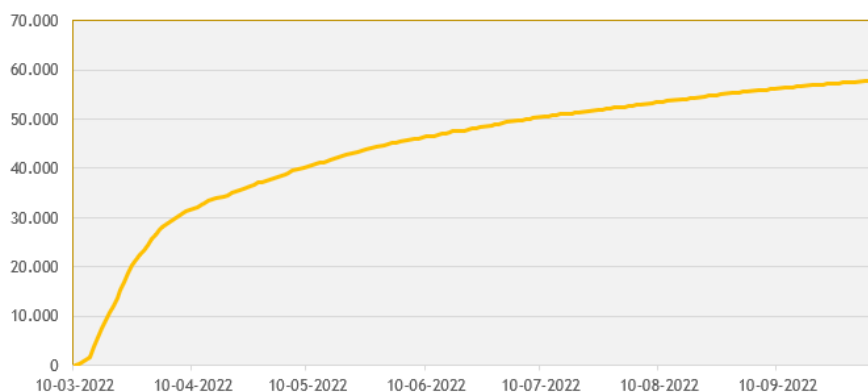
Eind 2021 en begin 2022 stond ons land in de coronacrisis nog steeds onder code rood, met mondkemperplicht, PLF's om te kunnen reizen, verplicht telewerk, uitgebreid testbeleid, vaccinaties, covid safe ticket, pandemiewet, enzovoort. Het voortdurend opvolgen van de steeds veranderende epidemiologische situatie en hierop inspelen, vergde heel wat inspanningen van de lokale besturen en politiezones. Het blijft bewonderenswaardig hoe zij hiermee omgingen en daarnaast ook, samen met de eerstelijnszones, de vaccinaties hebben uitgerold. Mede dankzij hun inspanningen werd de epidemiologische situatie geleidelijk aan beter en konden de maatregelen gelukkig in het voorjaar van 2022 versoepeld worden. De extra werkdruk en stress, die deze taken bij hen teweegbrachten, mogen daarbij zeker niet worden onderschat.

In maart werd de federale fase opgeheven en dit legde nieuwe verantwoordelijkheden bij de lokale besturen. Als de coronacijfers in een gemeente stijgen, wordt dit binnen de gemeentelijke crisiscel beoordeeld en zullen er, indien nodig, inperkingsmaatregelen volgen. Mijn dienst noodplanning volgt deze situaties mee op en is steeds bereikbaar voor de nodige ondersteuning.

Helaas is corona nog niet verdwenen en loopt de herfstvaccinatie, die ons ook moet beschermen tegen de omikronvariant, in onze vaccinatiecentra. Wederom hebben de lokale besturen dit samen met de eerstelijnszones opgezet. Al was het soms zoeken naar een geschikte locatie voor de vaccinatie. De 65-plussers, personen met een onderliggende ziekte en het zorgpersoneel kregen ondertussen de mogelijkheid om hun herfstprik te laten zetten. Momenteel worden de vaccinaties opnieuw aangeboden aan de brede bevolking.

II.2.2. OEKRAÏNE-CRISIS

De indrukwekkende beelden die de wereld rondgingen over de Russische inval in Oekraïne staan ook bij mij op mijn netvlies gebrand. De oorlog in Oekraïne leidde tot een grote vluchtelingenstroom waarbij ook Vlaams-Brabant meer dan een duit in het zakje deed om Oekraïners op te vangen. Met meer dan 55.000 geregistreerde Oekraïners op Belgisch grondgebied waarvan er 25.000 nood hebben aan opvang was het duidelijk dat er gekozen moest worden voor een spreiding van de opvang. Dit gebeurde op basis van het aantal inwoners.

Figuur 3: Cumulatief aantal tijdelijke beschermingscertificaten afgegeven sinds 10 maart 2022 in België⁴

⁴ Statbel. 7 oktober 2022. <https://statbel.fgov.be/nl/visuals/oekraïense-ontheemden>

Voor Vlaams-Brabant betekende dit de start van een zoektocht naar 5.241 structurele slaapplekken, gekoppeld aan een huisvestingstool. Vlaams-Brabant is er als één van de eerste provincies in geslaagd haar provinciaal streefdoel te realiseren. Dit is dankzij de enorme solidariteit en gastvrijheid van burgers en gezinnen, gecombineerd met grote inspanningen van onze lokale besturen.

De gouverneurs worden door de Vlaamse Regering ingeschakeld om dit verhaal te coördineren en ook in deze humanitaire crisis de onmisbare brugfunctie te vervullen tussen het lokale niveau en Vlaamse beleid. Signalen en gevoeligheden vanop het terrein worden doorgegeven aan Vlaanderen, die hiermee aan de slag kan gaan. Het Vlaamse beleid wordt doorvertaald en kenbaar gemaakt richting het terrein, waar het ook daadwerkelijk uitgevoerd moet worden. Zeker in de begindagen waren er veel onduidelijkheden en vragen bij de burgemeesters en lokale besturen. Ik denk aan vragen over de opvang van grote groepen in collectiviteiten, de financiering en de streefdoelen per gemeente op vlak van opvangcapaciteit. Ook de registratie van het aanbod in twee tools zorgde aanvankelijk voor veel verwarring.

Daarnaast wordt er aan de gouverneurs ook gevraagd om de lokale besturen te motiveren, te ondersteunen en te sturen om het aantal opvangplaatsen te verhogen. Dit wordt vertaald in regelmatig overleg via Teams met burgemeesters en lokale coördinatoren. Mijn diensten samen met het Vlaamse OndersteuningsTeam (VLOT) waren ook altijd beschikbaar: als eerstelijns hulp, als contact en als bemiddelaar tussen de verschillende actoren. Naast de realisatie van huisvesting zijn onderwijs en taalonderricht, de toeleiding naar de arbeidsmarkt, de sociale begeleiding, het samenleven en integreren zeer belangrijke aandachtspunten om goed te slagen in dit opvangverhaal.

Ik ben als gouverneur echt wel fier en dankbaar voor het (voorlopige) resultaat in onze provincie. Maar het leed van de mensen die betrokken zijn in zo een waanzinnige oorlog is en blijft nog altijd groot. Daarom ook een oproep aan jullie beste raadsleden, blijf dit opvangverhaal steunen, blijf ook binnen uw gemeenten aan die kar trekken.

II.2.3. WATERBEHEER

Een derde luik van het crisisbeheer is de waterhuishouding. Om deze uitdaging aan te pakken is samenwerking nodig over administratie- en gemeentegrenzen heen. En hier knelt nu juist het schoentje, aangezien het bestuurlijk landschap van waterbeleid enorm versnipperd is.

Waterbeheerders focussen momenteel erg op het beheer van de eigen waterlopen waardoor het niet altijd tot een goede onderlinge afstemming komt. Hierdoor ontstaan er bijvoorbeeld situaties waarin men stroomopwaarts al maaide en stroomafwaarts (andere waterbeheerder) nog niet. Dit heeft als gevolg dat bij een hevige bui het water stroomopwaarts snelweg-gewijs stroomafwaarts vloeit en het daar niet meer weg kan en alles onder water zet.

Over waterbeheerders en gemeentegrenzen heen keuzes maken is ook moeilijk. Wanneer we opteren om te beheren richting minste schade, betekent dit vaak dat stroomopwaarts van woningen open ruimte onder water gezet moet worden, met de nadelige gevolgen voor de gewassen en natuur, zeker wanneer dit water te hoog en te lang blijft staan, zoals we in de zomer van 2021 zagen. Komt daarbij dat onze waterkwaliteit momenteel nog ver van de Europese doelstellingen ligt.

Meermaals gaven gemeenten me tijdens mijn ronde van Vlaams-Brabant mee dat er een heel grote coördinatienuitdaging is. Ze moeten nu zelf maar zien wie ze op hun grondgebied moeten aanspreken om iets gerealiseerd te krijgen. Op uitzondering van enkele concrete projecten na, ontbreekt de intergemeentelijke aanpak en een overkoepelende visie, laat staan dat er een plan van aanpak is met prioriteringen. Momenteel werkt men binnen de Vlaamse Regering aan een voorstel om de vele actoren in het versnipperde waterbeheer meer te integreren of in elk geval beter op elkaar af te stemmen. We kunnen dus enkel maar hopen dat men snel die levensnoodzakelijke beslissingen neemt en die dan ook daadwerkelijk uitvoert.

Daarnaast zien we ook bij uitvoering van concrete maatregelen op vlak van waterbeleid lange doorlooptijden. Dit is net zoals bij de meeste grote infrastructuurwerken. Bij de evaluaties van de overstromingen in 1998 en 2010 werden reeds projecten voorgesteld die tot op heden nog niet volledig gerealiseerd zijn. Los van de lange vergunnings- en verwervingsprocedures, zien we hier dat het

overleg vaak moeizaam loopt, veelal omwille van de ruimtelijke aspecten. Het principe dat we in het kader van het algemeen belang en de waterveiligheid valleigronden moeten vrijwaren en ruimte moeten laten voor overstromingen is op generiek niveau overal aanvaard. Maar wanneer we naar concrete terreinen gaan die dan in de praktijk onder water zullen staan, of we aan mensen met gronden in valleigebied moeten zeggen dat het niet meer wenselijk is dat ze er bouwen of bepaalde gewassen telen, dan wordt het moeilijk. Wie betaalt de eventuele compensaties? Welk instrumentenkader kunnen we hiervoor inzetten?

De “Blue Deal”, het Vlaams actieprogramma tegen droogte, loopt goed en vormt een belangrijke eerste stap naar acties op het terrein. Heel wat gemeenten dienden projecten in. Het knelpunt dat de gemeenten hierbij aangeven is dat het moeilijk is om de bomen door het bos te zien van het subsidielandschap. Er zijn vaak meerdere oproepen tegelijkertijd (bv.: groen-blauwe parels en groenblauwe dooradering) met een korte indientijd. Je moet bij wijze van spreken geluk hebben dat je de projecten min of meer in de lade hebt liggen om onmiddellijk in te dienen.

Daarom is het belangrijk om deze middelen structureel te verankeren zodat steden en gemeenten in hun beleid hierop kunnen anticiperen. Een jaarlijks terugkerende oproep helpt om projecten uit te werken op langere termijn en kan de wortel zijn om ook op het eigen krappe begrotingsbudget middelen te voorzien voor projecten rond infiltratie, groen-blauwe netwerken en waterveiligheid.

Tenslotte hebben we ook op het vlak van noodplanning niet stilgezeten na de overstromingen van 2021. Vanuit de dienst noodplanning werd de crisisaanpak geëvalueerd en op 21 december voorgelegd aan het provinciale coördinatiecomité. Uit deze evaluatie volgden een aantal actiepunten. Zo heeft de dienst noodplanning een draaiboek uitgewerkt ter ondersteuning van de acties die de lokale besturen kunnen nemen, zowel preventief als in geval van voorspelde wateroverlast. In dit draaiboek werd onder andere een aanbeveling opgenomen over de organisatie van de bedeling van zandzakjes.

In het Demerbekken en het Dijle-Zenne bekken hebben we een evaluatierapport gemaakt over de aspecten rond waterbeheer en over wat er in de toekomst nodig is

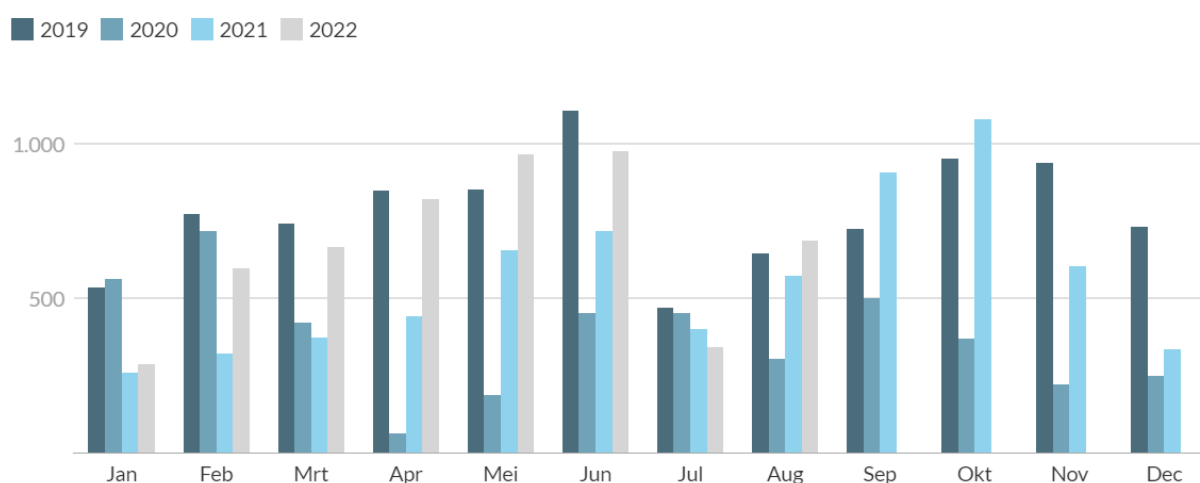
om ons weerbaarder te maken tegen extreme neerslag. Daarnaast wordt voor het Demerbekken in samenwerking met de collega's van Limburg een specifieke actiefiche voor het Demerbekken uitgewerkt voor het BNIP Water.

Dit constant in crisismodus zitten heeft een enorme druk gelegd op de gemeenten en de noodplanambtenaren. We hebben meer dan ooit beseft dat dit een erg belangrijk aspect is in het gemeentelijk beleid waar we ook in niet-crisistijd oog moeten voor hebben. Ik vind het een topprioriteit dat we met de dienst noodplanning de komende maanden en jaren moeten blijven inzetten op een goede ondersteuning van de gemeentelijke noodplandiensten. We moeten blijvend aandacht hebben voor preventie, actuele noodplannen en paraatheid. Via opvolging en vorming zullen we de nodige ondersteuning dan ook voorzien vanuit mijn diensten.

II.3. MOBILITEIT & RUIMTELIJKE ORDENING

II.3.1. SLUIPVERKEER & VERKEERSVEILIGHEID

Aangezien mijn start als gouverneur ook samenviel met de hoogdagen van het verplicht thuiswerken was de volgende problematiek even iets minder zichtbaar. Maar nu iedereen weer op de baan zit, duikt ook dit weer op. Ik heb het hier over de toenemende verkeersintensiteit en het sterk toenemende sluipverkeer dat daarmee gepaard gaat. Dit legt een hoge druk op de leefbaarheid en veiligheid van heel wat woonkernen en staat dan ook bij zowat alle lokale besturen hoog op de agenda.

Figuur 4: Filezwaarte Vlaams Gewest 2019-2022, kilometeruren per maandgemiddelde per werkdag⁵

Sluipverkeer aanpakken vergt een doordachte aanpak, met continue monitoring en opvolging van maatregelen. Slimme knips, eenrichtingsverkeer, tractorsluizen, uitgezonderd plaatselijk verkeer,... er zijn veel mogelijkheden. Via proefprojecten kan vaak nagegaan worden hoe het verkeer reageert op een maatregel en kunnen bijkomende flankerende maatregelen worden uitgewerkt om niet-gewenste neveneffecten (bv.: verplaatsing naar een andere woonwijk of schoolbuurt) op te vangen. ANPR⁶ kan hier een rol in spelen en ik hoorde hier tijdens mijn ronde wel wat interesse voor.

⁵Dataroom departement MOW, geraadpleegd via: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/mobiliteit/filezwaarte>
⁶Automatic Number Plate Recognition

Om de verkeersveiligheid te vergroten zijn er wel enkele interessante ontwikkelingen. De Vlaamse Regering maakte het mogelijk om beperkte snelheidsovertredingen via een gemeentelijke administratieve sanctie aan te pakken, de GAS5. Dit zorgt er ook voor dat de middelen, net zoals bij de andere GAS-sancties, rechtstreeks bij het lokaal bestuur en zo ook bij de lokale politiezone terecht komen. De provincie is momenteel bezig met een proefproject om deze GAS5-sancties administratief te beheren voor de lokale besturen. We verwachten dat het systeem begin volgend jaar helemaal op poten zal staan zodat het in april 2023 beschikbaar is voor alle politiezones of lokale besturen in Vlaams-Brabant die hierin mee willen stappen.

Een andere ontwikkeling is het crossborder-systeem. Hierbij zou het mogelijk zijn om het federale systeem dat nu al uitgerold is, in te schakelen op lokaal niveau voor snelheidsovertredingen. Ondanks dat dit al enige tijd geleden in gang is gezet, lijkt dit echter steeds vast te lopen op de doorstorting vanuit de hogere overheden naar het lokale niveau. Hierdoor kan het crossborder-verhaal nog niet uitgerold worden, terwijl dit systeem reeds zijn meerwaarde heeft bewezen.

II.3.2. FIETSPADEN

Ook duurzame mobiliteit leeft duidelijk als thema bij onze steden en gemeenten. Vooral in steden zien we een verhoogde focus op de zachte weggebruiker, maar ook in kleinere gemeenten levert men inspanningen om bijvoorbeeld autodelen mogelijk te maken. Tevens zien we overal een inhaalbeweging op het vlak van (veilige) fietsinfrastructuur. Niet zonder reden: uit de gemeentemonitor⁷ blijkt dat slechts 4 op de 10 inwoners tevreden is over het huidige aanbod van fietsinfrastructuur. Een gelijkaardige score zien we voor veiligheid: slechts 39,2% van de Vlaams-Brabanders geeft aan dat het veilig fietsen is in zijn of haar gemeente.

Ons provinciebestuur levert duidelijke inspanningen om fietssnelwegen te realiseren en biedt via de subsidies voor het bovenfunctioneel netwerk fietsfonds, samen met de financiering van het Vlaamse Gewest, een financiering van 90% van de kosten voor deze aanleg (50% wordt gefinancierd door het Vlaams Gewest, 40% van de subsidie

⁷ABB, geraadpleegd via: <https://gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be/thema/mobiliteit>

is afkomstig van de provincie)⁸. Lokale besturen appreciëren deze inspanning enorm, zowel financieel als op het vlak van expertise en mankracht. De rol die de provincie hierin opneemt is zeer zinvol en maakt het verschil op het terrein. Lokale besturen rekenen echt op het Fietsfonds voor de realisatie van gemeentelijke fietspaden die deel uitmaken van het Bovenlokaal Functioneel Fietsrouten netwerk.

Deze fietsinfrastructuur kan echter enkel gesubsidieerd worden als ze voldoet aan de richtlijnen uit het Vademecum fietsvoorzieningen. Het is uiteraard belangrijk dat we kwaliteitsvolle fietsroutes realiseren. De provincie hecht daarom ook terecht belang aan ontwerprichtlijnen, materiaalkeuze en breedte.

Maar net hier wringt het soms in de praktijk: op sommige plaatsen kan een gemeente de vooropgestelde breedte niet realiseren. De voorwaarden om in aanmerking te komen voor subsidies zijn soms te beperkend. Ik pleit hier toch voor enig pragmatisme. Het niet voldoen aan het vademecum van een deeltracé kan een grote financiële impact hebben voor onze gemeenten. Gemotiveerd afwijken of creatief omspringen met het combineren van subsidies kunnen hier een oplossing zijn (bv. met de subsidie strategische fietsprojecten). De provinciale dienst mobiliteit kijkt sowieso samen met de gemeente of er verkeersveilige alternatieven zijn en zet in op een maximale kwaliteit en veiligheid.

Los van de nieuwe fietsinfrastructuur verloopt ook de heraanleg van bestaande wegen met meer oog voor meer fietsveiligheid niet altijd vlot. Het is vaak wachten op rioleringsprojecten, nog zo'n moeizame processen. Ik kan de frustraties van onze lokale besturen rond de traagheid van deze projecten dan ook goed begrijpen. Voor mobiliteit in het algemeen zijn de beperkte middelen op het Geïntegreerd Investeringsprogramma een groot knelpunt. Een groot deel van deze middelen gaat immers naar regulier onderhoud en achterstallig onderhoud van bruggen en wegen. Dit maakt dat er bij het Agentschap Wegen en Verkeer relatief weinig middelen beschikbaar zijn om lokale nieuwe noden in te vullen en is er mee de oorzaak van dat onze steden en gemeenten lang moeten wachten op realisatie van dergelijke projecten.

⁸Meer info over financiering fietsinfrastructuur op www.vlaanderen.be/subsidies-fietsinfrastructuur en <https://www.vlaamsbrabant.be/nl/premies-en-subsidies?f%5B0%5D=theme%3A70>

II.3.3. OPVANGEN GROEI VS. BEWAREN OPEN RUIMTE

Er leven veel vragen bij onze steden en gemeenten over de bouwshift en hoe deze gerealiseerd kan worden. Gemiddeld verdwijnt er vandaag nog steeds 5 ha open ruimte per dag. Tegen 2025 moet dat zakken naar 3 ha. In het kader van de bouwshift zal er in Vlaanderen vanaf 2040 geen bijkomende ruimte meer mogen worden aangesneden. Volgens deze fasering kan nog steeds 16.300 ha ontwikkeld worden tegen 2040. Vanaf dan zal men het principe van de netto ruimte neutraliteit inzetten. Belangrijk is dus wel na te denken waar we die 16.300 ha nog zullen ontwikkelen.

Het Beleidsplan Ruimte Vlaams-Brabant wordt de opvolger van het structuurplan Vlaams-Brabant uit 2004 en geeft ons ruimtelijk beleid een duidelijke richting voor de komende jaren. Het zet in op de afbouw van bijkomend ruimtebeslag en zorgt voor de ruimtelijke vertaling van het provinciaal klimaatplan. Het geeft een leidraad om ruimtelijke ontwikkelingen te sturen binnen een performant mobiliteitsnetwerk en werkt een ruimtelijk-economische agenda uit voor onze provincie.

Via lokale ruimtetrajecten konden gemeenten al aan de slag met de principes die in de conceptnota van het Beleidsplan Ruimte aan bod komen. Daarbuiten zien we dat heel wat van onze lokale besturen hier effectief al mee aan de slag gaan. Lokale besturen hebben beleidsmatig gewenste ontwikkelingen ingevoerd in afwachting van een RUP, dat de keuzes van waar wel en waar niet verdichten, zal verankeren. We zien ook gemeenten die al het instrument van de stedenbouwkundige verordeningen inzetten voor het al dan niet toelaten van woning- of perceelsopdelingen.

Het komt erop aan om nu al te sturen op waar nog extra ontwikkeling kan worden voorzien zodat wat nog ontwikkeld wordt dan ook op de juiste plaatsen terecht komt. We moeten nagaan hoe we de minder goed gelegen gronden kunnen vrijwaren zonder al te veel financiële inspanningen. En dan vragen onze lokale besturen zich terecht af hoe de bouwshift moet betaald worden.

In de strategische projecten Regionet en Horizon+ wordt intergemeentelijk bekeken hoe we op bepaalde goed gelegen locaties kunnen verdichten en hoe we op minder

wenselijke locaties het aanbod kunnen wegwerken. Door percelen niet meer te laten opdelen of bij de opvulregel geen hogere dichtheden toe te laten dan wat in de omgeving al gebruikelijk is, worden hiervoor al verschillende mogelijkheden gecreëerd. In beide strategische projecten werkt men momenteel aan wat we noemen een intergemeentelijk contouren RUP, dit bepaalt welke kernen men als hoogdynamisch of net landelijk ziet. Via stedenbouwkundige verordeningen kan dan per deelgebied bepaald worden aan welke dichtheden en kwaliteitsnormen men in de specifieke afgebakende gebieden moet voldoen.

Onze steden en gemeenten appreciëren de ondersteuning vanuit de provinciale dienst ruimtelijke planning in het kader van complexe vraagstukken zoals de bouwshift, RUP's en lokale ruimtetrajecten. Ook de opmaak van de bovenlokale visie voor het Pajottenland rond hernieuwbare energie bleek erg zinvol. Hierbij werd via werkgroepen en een ruim participatieproces intergemeentelijk nagegaan hoe het Pajottenland klimaatneutraal kan worden tegen 2040. Er werd onderzocht wat een ideale mix is voor hernieuwbare energie: waar kunnen er warmtenetten komen in de toekomst? Wat zijn bijvoorbeeld goede locaties voor windturbines? Hierbij werd ook gekeken naar de leefbaarheid van de dorpen en de versterking van de open ruimte via landschapszorg. Gemeenten in andere regio's zijn vragende partij om de gehanteerde methodiek ook intergemeentelijk in te zetten in de eigen regio en hopen op een initiatief vanuit het provinciebestuur.

Een ander aandachtspunt op vlak van ruimtelijke ordening is dat onze lokale besturen in Vlaams-Brabant niet altijd goed kunnen inschatten hoe dossiers in beroep door de provinciale omgevingsambtenaren worden beoordeeld. Een aantal gemeenten gaf aan dat er soms toch een afwijkende visie was tussen het gemeentelijk en provinciaal niveau. Steden en gemeenten hebben het ook moeilijk met de wettelijke voorgeschreven aanpak, waarbij een dossier in beroep volledig opnieuw wordt beoordeeld en niet enkel de punten van de beroepsindiener behandeld worden. Men is daarom vragende partij voor meer vooroverleg in bepaalde dossiers. We merken hier toch ook de nood aan goede ondersteuning, vorming, advies en begeleiding.

Tot slot zijn heel wat lokale besturen zich bewust dat er op het niveau van handhaving nog veel werk is. Men acht het niet altijd realistisch om dit gemeentelijk op te nemen en is vragende partij om dit op een hoger niveau op te nemen.

II.4. SPECIFIEKE UITDAGINGEN IN DE VLAAMSE RAND

Als laatste onderdeel van mijn debriefing over de voornaamste uitdagingen van onze lokale besturen in Vlaams-Brabant, wil ik kort stilstaan bij enkele problematieken die specifiek te maken hebben met de ligging in de Vlaamse Rand rond Brussel. Dit is namelijk een regio waar de hedendaagse uitdagingen vaak nog complexer zijn en nog sterker tot uiting komt dan in andere delen van onze provincie of van ons land.

II.4.1. TAALKENNIS EN GEMEENSCHAPSVORMING

In de Gemeentemonitor van 2021 lezen we dat het aandeel personen van buitenlandse herkomst in de Vlaamse Rand neerkomt op 43,6%⁹, wat een pak hoger is dan het Vlaamse gemiddelde. Deze situatie, in combinatie met de intensieve interactie met de tweetalige en internationale regio Brussel, zorgt voor anderstaligheid. Zo ligt het aandeel leerlingen uit het Nederlandstalig basis- en secundair onderwijs dat thuis geen Nederlands spreekt met 38,6% veel hoger in Halle-Vilvoorde dan het Vlaamse gemiddelde, en in de Vlaamse randgemeenten is dat percentage nog hoger¹⁰. Het gebrek aan kennis van de Nederlandse taal dat hier vaak mee gepaard gaat, creëert enorme uitdagingen op het vlak van onderwijs, sociale inclusie en gemeenschapsvorming.

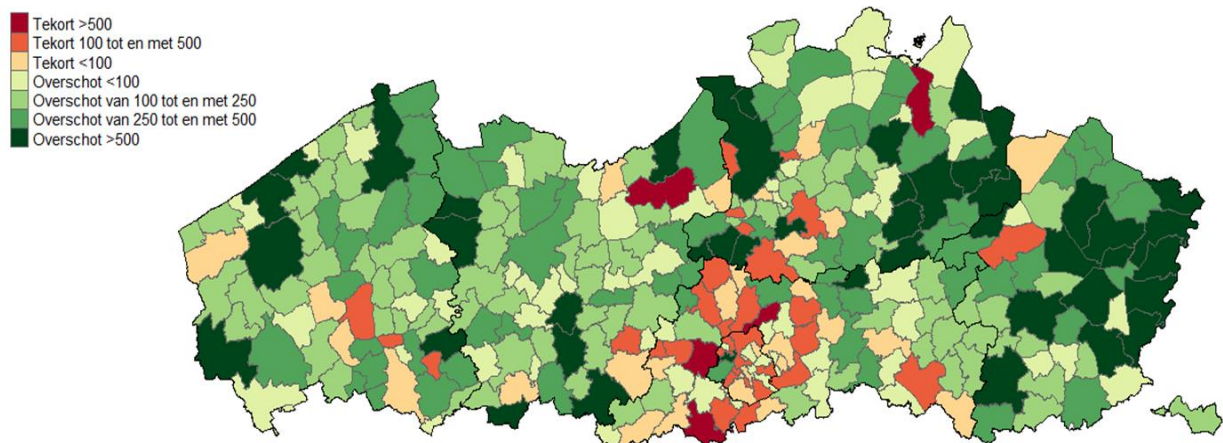
Verschillende randgemeenten spraken ons aan over de moeilijkheid om hun inwoners mee te krijgen in een gemeenschappelijk verhaal. Ook het feit dat sommige buitenlanders slechts voor een relatief korte periode in een randgemeente wonen, maakt het voor de lokale besturen nog moeilijker om voeling te krijgen met die inwoners omdat ze vaak aarzelen om zich te engageren in de gemeenschap omwille van hun kortstondig verblijf.

Velen zien de scholen hier als een belangrijk middel om dit gemeenschapsgevoel te creëren. Maar ik heb onder meer van Mark Elchardus op het colloquium van ‘Stand van de Rand’ geleerd dat we ook niet te veel mogen verwachten van scholen.

⁹ABB, geraadpleegd via <https://www.stadsmonitor.be/thema/vlaamserand#:~:text=In%202021%20was%2059%20,gemiddelde%20was%2038%2C6%25>

¹⁰ABB, geraadpleegd via: <https://gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be/thema/vlaamse-rand>

Daarom is het belangrijk om op verschillende pijlers in te zetten en naast de scholen ook het welzijns- en vrijetijdsaanbod maximaal aan te wenden om integratie te bevorderen. Bovendien horen we ook dat de scholen in de Vlaamse Rand het moeilijk hebben en kampen met capaciteitstekorten.

Figuur 5: Gewoon basisonderwijs capaciteit absoluut verschil¹¹

Wat betreft de opbouw van taalkennis wordt er in veel gemeenten ingezet op taalstimulering, taalscreening en een actief taalintegratietraject. Met vzw De Rand hebben we een sterke insteek voor taalpromotie van het Nederlands. Ook de cel Vlaams karakter van de provincie Vlaams-Brabant neemt en ondersteunt initiatieven die meer en betere oefenkansen Nederlands creëren, en waarop lokale besturen beroep kunnen doen.

II.4.2. ZORGAANBOD

Een tweede belangrijke uitdaging in de Vlaamse Rand is het achterstallige zorgaanbod. De cijfers van Vlabnvest tonen aan dat er in verschillende zorgsectoren een kloof is tussen het aanbod in regio Leuven en Halle-Vilvoorde. Vlaanderen bekijkt de financiering voornamelijk per provincie, en hierdoor ontstaat een pervers effect. Ons provinciaal gemiddelde wordt uitgevlakt door de goede cijfers van regio Leuven en daar mogen we terecht fier op zijn. Dit zorgt er echter voor dat de andere helft van Vlaams-Brabant minder aandacht krijgt.

¹¹Havermans, N., Kangas, T.& Surkyn, J. (2021). capaciteitsmonitor 2021.

Ik vind het mijn taak als gouverneur om dit mee onder de aandacht te brengen. Vanuit hogere overheden hoor ik stemmen om meer gebiedsgericht te gaan werken wat betreft de subsidiëring van zorginstellingen. Het Toekomstforum zet in op een doorbraakproject 'Welzijn & Zorg'. Hierin bouwt men een netwerk op met verschillende Vlaams-Brabantse stakeholders om via samenwerkingen het zorgaanbod in de Vlaamse Rand te versterken. Dit is een project dat ik met veel interesse verder volg. Al is het zorgaanbod in een bepaalde regio versterken jammer genoeg niet iets dat op heel korte termijn kan worden gerealiseerd.

II.4.3. RELATIES MET BRUSSEL

Verschillende gemeenten die grenzen aan Brussel, uiten hun bezorgdheden over het mobiliteitsbeleid op het grondgebied van het Brussels Gewest. Vaak zijn ze niet betrokken bij de plannen van hun burens aan de andere kant van de gewestgrens. Ze stellen een gewijzigde verkeerssituatie pas vast als men geconfronteerd wordt met de veranderde verkeersstromen op hun eigen grondgebied of met extra sluipverkeer. De gewestgrens blijkt vaak ook echt een grens: lokale besturen, maar ook Vlaamse administraties zijn vaak niet op de hoogte van het beleid dat Brussel ontwikkelt of weten niet wie hun administratieve evenknie is aan de andere kant van de gewestgrens. Afstemming en samenwerking lukt her en der wel op kleinere schaal voor concrete projecten. We zien dat De Werkvennootschap in het kader van de werken aan de R0 (ring rond Brussel) goed afstemt met de Brusselse gemeenten en het Brussels Gewest. Ook het project T.OP Noordrand¹² zet in op werven die een antwoord bieden op ruimtelijke uitdagingen die over de gewestgrens heen lopen. Zo wordt er bijvoorbeeld samengewerkt aan de herontwikkeling van de voormalige NAVO-site in Evere (samen met Brussel-stad en Zaventem) en komt men hier op die manier tot sterkere oplossingen.

Naast de bovenvermelde problemen, verwezen vele randgemeenten ook naar de hoge woningprijzen die het steeds moeilijker maken voor jongeren om in eigen gemeente te blijven. Maar ook de verstedelijkingsdruk vanuit Brussel en de veiligheidsproblematiek die steeds groter wordt als een gevolg van de uitdeinende

¹²Terriotriaal OntwikkelingsProject; U vindt meer informatie op: www.topnoordrand.be

grootstedelijke uitdagingen worden als problematisch ervaren. De veiligheidsuitdaging wordt dan nog eens bemoeilijkt door een acuut tekort aan politiemensen, onder andere door de extra premies die men aan politiemensen in Brussel betaalt.

Als slotbemerking in dit hoofdstuk wil ik opmerken dat het opviel dat de specifieke problemen in de Vlaamse Rand zich niet meer beperken tot de 19 gemeenten die rechtstreeks aan Brussel grenzen, maar ook steeds meer de kop opsteken in de gemeenten die net wat verder weg in een tweede ring rond Brussel liggen. Deze lokale besturen klagen aan dat de specifieke steun vanuit Vlaanderen zich beperkt tot die 19 gemeenten, terwijl zij evenzeer geconfronteerd werden met deze prangende druk vanuit Brussel. Uitbreiding van die ondersteuning is vanuit budgettair perspectief natuurlijk niet evident, maar wat m.i. wel haalbaar is op korte termijn is de uitrol van opgebouwde kennis en expertise in die Vlaamse randgemeenten (o.a. VZW De Rand) naar lokale besturen in die tweede gordel.

HOE LOKALE BESTUREN VERDER VERSTERKEN?

Wat mij het meeste bijgebleven is na al de 65 bezoeken is dat we in Vlaams-Brabant een divers landschap van lokale besturen hebben en dat ze allemaal evenveel zin hebben om ertegenaan te gaan. Als gouverneur wil ik hen daar graag bij helpen.

U hoorde net de grote tendensen die ik tijdens mijn bezoeken heb opgepikt. Ik vermeldde dat er hier en daar al oplossingen in de maak zijn, maar over het algemeen kunnen we concluderen dat de meeste oplossingen verscholen zitten in structurele aanpassingen en niet op te lossen zijn met snelle lapmiddelen. En we weten allemaal dat dit tijd vraagt.

Mijn positie als gouverneur op een kruispunt van bestuursniveaus laat me toe om een verbindende rol op te nemen en ervoor te zorgen dat in ons complex beleidslandschap iedereen met elkaar in verbinding staat zodat iedereen gehoord wordt. Bovendien is het een positie die het ook toestaat om op lange termijn aan oplossingen te werken.

De eerste stap hierin is ervoor te zorgen dat ik bereikbaar ben zodat de vragen en bezorgdheden ook tot bij mij kunnen komen. Het is niet mijn bedoeling om de gouverneur in de ivoren toren - met het gele balkonnetje - te zijn, maar wel om aanwezig te zijn op het terrein.

Deze bezoeken aan de lokale besturen tijdens mijn ronde van Vlaams-Brabant waren in die zin een belangrijke eerste stap, maar er is meer nodig. Elke legislatuur zijn er grote verschuivingen in de schepencolleges. Dit zal een nieuwe ronde van bezoeken vragen om de nieuwe gezichten en dynamieken in de steden en gemeentes te leren kennen en voeling te krijgen met de nieuwe toekomstvisies.

Bovendien ben ik de mogelijkheden aan het bekijken om de Vlaams-Brabantse politici op een structurele manier bij elkaar te brengen. Zo kunnen we samen nadenken over de toekomst van onze provincie en daar samen naartoe werken.

Persoonlijk zou ik ook graag voeling krijgen met de inwoners van al onze steden en gemeentes. Hiervoor voorzie ik ruimte in mijn agenda zodat ik af en toe aanwezig kan zijn op lokale events, want die geven toch vaak de juiste sfeer van een stad of

gemeente weer. En laten we eerlijk zijn, ik doe dat ook gewoon graag, op pad gaan in onze mooie provincie, en actief proeven van al het moois dat Vlaams-Brabant te bieden heeft.

Ik kijk ernaar uit om hier het volgende jaar verder mee aan de slag te gaan en ben ervan overtuigd dat ook de leden van deze provincieraad hier een belangrijke bijdrage aan kunnen leveren. Laten we er dus samen een vruchtbaar politiek werkjaar van maken en laten we samen werk maken van een Vlaams-Brabant waar het goed is om te wonen, te werken en bovenal goed om te leven.

Provincieplein 1 - 3010 Leuven

016 26 70 79

kabinet.gouverneur@vlaamsbrabant.be

www.gouverneurvlaamsbrabant.be

Jan spooren

